

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

12 februarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte Iurie Diaconu,
Judecători Liliana Catan, Anatolie Țurcan,

a examinat, în camera de consiliu, fără citarea părților, admisibilitatea în principiu a recursului ordinar împotriva sentinței Judecătorei Chișinău din 01 august 2019 și deciziei Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău din 15 octombrie 2019, declarat de avocatul Marinescu Dumitru în numele inculpatului

Timotin Victor XXXXX, născut la XXXXX, originar și locuitor al mun. XXXXX, str. XXXXX, XXXXX, ap. XXXXX, cetățean al R. Moldova, condamnat anterior prin:

1) sentința Judecătorei Chișinău din 21.03.2018, în baza art. 192 alin. (1), 90 Cod penal la 1 an închisoare, cu suspendarea condiționată a executării pedepsei pe un termen de probațiune de 1 an.

*Termenul de examinare,
instanța de fond: 14.02.2019 - 01.08.2019,
instanța de apel: 30.08.2019 - 15.10.2019,
instanța de recurs: 17.12.2019 - 12.02.2020.*

Asupra recursurilor menționate, Colegiul penal,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătorei Chișinău din 01 august 2019, Timotin Victor a fost condamnat în baza art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal, la 5 ani închisoare.

În temeiul art. 85 alin. (1) Cod penal, pentru cumul de sentințe, prin adăugirea parțială a pedepsei fixate potrivit sentinței Judecătorei Ciocana, mun. Chișinău din 21 martie 2018, i-a fost stabilită pedeapsa definitivă de 5 ani și 6 luni închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis, de la reținere.

2. Instanța de fond a constatat că, la 28.05.2018, în jurul orei 21³⁰, inculpatul Timotin V., urmărind scopul sustragerii în mod deschis a bunurilor altei persoane, aflându-se în curtea blocului de locuit amplasat pe str. Petru Zadnipru, 21, din sect. Ciocana, mun. Chișinău, în mod deschis a sustras de la minora Artene A. un telefon

mobil de model „Samsung J3 2016”, cu numărul de IMEI XXXXX, IMEI: XXXXX, la prețul de 2000 lei, în care activa cartela sim „Orange” cu nr. 060XXXXX, la preț de 50 lei și o cartelă „Unite” cu nr. 0675XXXXX la prețul de 50 lei, o husă din silicon la preț de 150 lei și un stick de memorie cu capacitatea de 8 GB la prețul de 150 lei, după care cu bunurile sustrase a părăsit locul comiterii infracțiunii, cauzând părții vătămate daune considerabile, în sumă totală de 2400 lei.

Instanța a reținut că inculpatul nu a recunoscut vina, însă aceasta este pe deplin dovedită prin totalitatea probelor administrate în cadrul ședinței de judecată, inclusiv declarațiile părții vătămate, martorilor, procesele-verbale privind acțiunile de urmărire penală, și i-a încadrat acțiunile în baza art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal, ca jaful, adică sustragerea deschisă a bunurilor altei persoane cu cauzarea de daune în proporții considerabile, sancțiunea cărui prevede pedeapsă de la 5 la 7 ani închisoare, cu (sau fără) amendă în mărime de la 850 la 1.350 unități convenționale.

Luând în considerare, că inculpatul a comis o infracțiune gravă, nu a reparat prejudiciul cauzat părții vătămate, se caracterizează din punct de vedere negativ, este la evidența medicului narcolog, anterior judecat, a comis o infracțiune cu intenție fiind în termen de probațiune, instanța concluzionat că în privința inculpatului este echitabilă aplicarea unei pedepse minime sub formă de închisoare pe un termen de 5 ani, fără amendă, ori, acesta nu este angajat în câmpul muncii și nu va fi în posibilitate să o achite.

3. La 22 august 2019, avocatul Marinescu Dumitru a declarat apel, solicitând repune în termen a apelului, casarea sentinței *jud. Chișinău sed. Centru din 25.03.2019* și pronunțarea unei hotărâri, pin care *a fi dispusă achitarea inculpatului Cortac Igor Anatol, în cauza penală de învinuire în baza art. 264¹ alin. (1) CP, din motivul că fapta nu a fost săvârșită de inculpat.*

Apelantul a invocat că, vinovăția lui Timotin V. nu a fost dovedită.

În speță persistă un șir de dubii care urmează a fi interpretate în favoarea inculpatului, ori, potrivit declarațiilor acestuia, el nu a săvârșit infracțiunea de jaf.

Timotin V. nu cunoscut despre sentința Judecătorei Chișinău din 01.08.2019, aflând despre respectiva la 20.08.2019, când a fost reținut în baza sentinței menționate pentru a fi plasat în penitenciar pentru executarea pedepsei, din care motiv solicită repunerea în termen a apelului declarat.

4. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 15 octombrie 2019, apelul a fost respins, ca depus peste termen.

Instanța de apel a statuat că, inculpatul Timotin V. și apărătorul său Marinescu D. au fost în ședința de judecată din 19.06.2019 (*f.d. 216*) și au cunoscut despre faptul că în cauza dată, s-a anunțat întrerupere pentru 17.07.2019, orele 14⁰⁰ (*f.d. 217*).

Potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din 01.08.2019, apărătorul Marinescu D. a fost prezent la ședința de judecată în cadrul căreia a fost deliberată și pronunțată sentința (*f.d. 219*).

În ședința judiciară din 17.07.2019 nu s-a prezentat nicio parte și cauza a fost amânată pentru 01.08.2019, orele 14⁰⁰ (*f.d. 218*).

La 01.08.2019, în ședința judiciară de la orele 14⁰⁰ a participat apărătorul Marinescu D., fiind pronunțată sentința integrală și explicat căile de atac (*f.d. 219*).

De asemenea, potrivit recipisei anexate la dosar (*f.d.* 228), apărătorului Marinescu D., la aceeași dată, la 01.08.2019, i-a fost înmănată copia sentinței motivate și i s-a adus la cunoștință despre termenul de atac cu apel de 15 zile.

Astfel, termenul de atac al sentinței sus-indicate decurge din momentul pronunțării ei integrale, de pe data de 01.08.2019, iar apărătorul Marinescu D. a depus apel la 22.08.2019 (*f.d.* 237), adică peste 21 zile, iar inculpatul Timotin V. în genere nu a depus apel.

În astfel de împrejurări, acest apel este depus peste termen, cu omiterea termenului de depunere a apelului, fără motive întemeiate, nefiind stabilite careva temeiuri de repunere a apelului declarat ori, conform art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală, termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale.

Avocatul Marinescu D. a fost prezent la ședința de judecată din 01.08.2019, ședința în cadrul căreia a fost deliberată și pronunțată sentința, dânsul a cunoscut termenul de atac, de 15 zile, fapt confirmat prin recipisa anexată la dosar (*f.d.* 229), însă a depus apelul peste termen, fără motive întemeiate.

Astfel, dânsul a omis termenul de depunere a apelului fără careva motive întemeiate, motiv din care apelul nu poate fi repus în termen, întrucât nu sunt motive întemeiate prevăzute la art. 403 Cod de procedură penală.

Ori, prin motive întemeiate se are în vedere acele circumstanțe de ordin obiectiv, a căror producere nu depinde de voința titularului dreptului de apel (calamitate naturală, accident, boală, etc.) Deci, în contextul celor statuate, instanța de apel amintește că termenul de apel este un termen procesual legal, durata lui este stabilită exhaustiv prin lege, acesta fiind absolut și având un caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac.

În aceeași ordine de idei, art. 230 alin. (1) și (2) Cod de procedură penală, prevede că, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Prin admiterea unui apel tardiv și poziționarea uneia dintre părțile procesului penal pe o treaptă mai avantajoasă decât cealaltă parte, se încalcă vădit principiul egalității armelor, care inter alia prevede că fiecare parte trebuie să beneficieze de o posibilitate rezonabilă de a prezenta cauza sa în condiții care să nu-i plaseze într-o situație net dezavantajoasă în raport cu partea adversă. În cele din urmă, se notează că aplicarea regulilor privind termenele de procedură este susceptibilă de a încălca principiul egalității armelor și a securității raporturilor juridice, în general, în măsura în care fiecare dintre părți nu se vor bucura de aceleași mijloace pentru a prezenta argumentele sale în fața unei instanțe (a se vedea în acest sens, Varnima Corporation International S.A. contra Greciei, nr.48906/06, §27, 28 mai 2009; Ben Naceur contra Franței, nr.63879/00, §32, 3 octombrie 2006; Wynen contra Belgiei, nrJ2576/96, §32 CEDO 2002-VIII).

Așadar, raportând cauzei textele de procedură penală indicate mai sus și statuările din jurisprudența constantă a CtEDO, termenul de declarare a apelului a fost omis din circumstanțe care sunt imputabile părții și nicidecum instanței de judecată.

5. Avocatul Marinescu Dumitru a declarat recurs ordinar, solicitând casarea sentinței și deciziei instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel.

Recurentul a invocat că, Timotin V. a fost reținut la 20.08.2019, respectiv la această dată a cunoscut despre existența pedepsei stabilite prin sentința Judecătoriei Chișinău din 01.08.2019 și a contestat-o în termen de 2 zile din moment ce a început executarea pedepsei ori, conform art. 404 Cod de procedură penală, participantul la proces care a lipsit atât la judecarea, cât și la pronunțarea sentinței, și nu a fost informat despre adoptarea sentinței, poate declara apel și peste termen, dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale.

În speță, instanța de apel a admis o eroare gravă de fapt, deoarece a respins apelul ca fiind unul peste termen, ceea ce constituie temei de recurs conform art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

6. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul penal concluzionează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de această instanță, inclusiv în temeiul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect și în raport cu circumstanțele invocate în recursul ordinar, în care nici nu sunt indicate concrete erori de drept și clar definite (*pct. 5. din decizie*), se reține că potrivit circumstanțelor reproduse în pct. 4. din prezenta decizie, instanța de apel legal și întemeiat a constatat și apreciat circumstanțele de fapt și de drept privind tardivitatea apelului declarat de avocat, în strictă conformitate cu dispozițiile legii.

Astfel, potrivit art. 338 alin. (1) Cod de procedură penală, partea dispozitivă a hotărârii motivate se pronunță în ședință publică. Conform art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală, termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale. În corespundere cu art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen. Potrivit art. 231 alin. (3), (5) Cod de procedură penală la calcularea termenelor pe zile nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește. Dacă ultima zi a unui termen cade într-o zi nelucrătoare, termenul expiră la sfârșitul primei zile lucrătoare care urmează.

Conform jurisprudenței CtEDO, exigența de publicitate a deciziilor nu trebuie neapărat să ia forma unei lecturi în voce a hotărârii în cazul când hotărârea este publicată, înmănată sau expediată părților. De la data pronunțării hotărârii începe a curge termenul de exercitare a căii de atac. Același fapt este prevăzut și de legislația autohtonă (*Hotărârea în cauza Sutter vs. Elveția*).

Deci, termenul de exercitare a căii de atac începe a curge de la data pronunțării hotărârii (*Recomandarea Curții Supreme de Justiție, nr. 37, cu privire la pronunțarea hotărârilor judecătorești în procesul penal*).

În această consecutivitate se atestă că, potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată, sentința integrală a fost pronunțată la 01 august 2019, în lipsa inculpatului, dar în prezența apărătorului Marinescu D., la aceeași dată ultimului fiindu-i înmănată copia sentinței motivate, fiindu-i adus la cunoștință despre termenul de atac cu apel de 15 zile, avocatul contrasemnând și o recipisă în acest sens (*f.d. 219, 228, vol. I*).

Astfel, termenul de declarare a apelului a expirat la sfârșitul zilei de 19 august 2019.

Totodată, potrivit ștampilei, apelul avocatului Marinescu D. a fost înregistrat la Judecătoria Chișinău pe 22 august 2019, adică peste termenul prevăzut de lege și instanța de apel întemeiat l-a respins ca fiind declarat peste termen (*f.d. 175, pct. 3., 4. din decizie*).

Se observă că instanța de apel în mod argumentat și just a constatat că întârzierea menționată nu a fost determinată de motive întemeiate, fiind conformă jurisprudenței naționale, potrivit căreia, repunerea în termen se operează doar dacă întârzierea a fost determinată de motive întemeiate: calamitate naturală, accident, boală ș.a., pe care apreciindu-le, instanța de apel va constata dacă situația invocată de apelant constituie în mod efectiv o cauză de împiedicare a declarării apelului. Admiterea repunerii în termen produce efectul apelului declarat în termen. În caz contrar, apelul va fi respins. Repunerea în termen este prerogativa instanței de apel (*Hotărârea Plenului CSJ a RM din 12.12.2005, nr.22 Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel, pct. 7. - 8.*).

Totodată, soluția de respingere a apelului ca depus peste termen nu implică o verificare a hotărârii atacate, întrucât instanța de apel nu poate proceda la o verificare de fapt și de drept a acesteia decât în cadrul unui apel exercitat în mod legal.

Este de menționat că art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală prescrie expres că, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Prin urmare, termenul de apel este un termen legal și imperativ, astfel încât nerespectarea lui atrage decăderea din exercițiul dreptului de a declara apel și nulitatea oricărei cereri de apel înaintate după expirarea acestui termen (*Hotărârea Plenului CSJ nr. 22 din 12.12.2005 „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”, pct. 6.*).

Mai mult, potrivit art. 404 alin. (1) Cod de procedură penală, participantul la proces care a lipsit atât la judecarea, cât și la pronunțarea sentinței și nu a fost informat despre adoptarea sentinței poate declara apel și peste termen.

Însă, conform procesului-verbal, inculpatul a participat în ședințele de judecată din 13 și 22 martie, 25 aprilie, 13 mai și 19 iunie 2019, lipsind doar la pronunțarea sentinței (*f.d. 202, 208, 212, 213, 216, 218, 219*).

Prin urmare, referirea recurentului la prevederile art. 404 alin. (1) Cod de procedură penală nu este întemeiată, deoarece în speță nu sunt întrunite condițiile prescrise în această normă procesuală, adică lipsa inculpatului atât la judecarea, cât și la pronunțarea sentinței.

Pe lângă aceasta, potrivit art. 420 alin. (4) Cod de procedură penală, nu poate fi atacată cu recurs sentința în privința căreia inculpatul nu a folosit calea apelului.

Rezultă că recursul ordinar nu are niciun suport legal în aspectul vizat, deoarece apelul tardiv echivalează cu nefolosirea acestei căi de atac (*pct. 3. și 4. din decizie*).

Circumstanțele enunțate denotă în mod concludent că instanța de apel nu a comis erori de drept în raport cu motivele invocate de recurent, că decizia atacată conține motive legale pe care se întemeiază soluția, și că recursul ordinar este unul vădit neîntemeiat.

Potrivit art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs va decide inadmisibilitatea recursului înaintat în cazul în care se constată că acesta este vădit neîntemeiat.

Prin urmare, odată ce este vădit neîntemeiat, recursul de pe rol urmează a fi declarat inadmisibil.

7. În conformitate cu art. 431 alin. (1), 432 alin. (1), (2) pct. 4), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

DECIDE :

inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de avocatul Marinescu Dumitru, împotriva sentinței Judecătorei Chișinău din 01 august 2019 și deciziei Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău din 15 octombrie 2019, în privința inculpatului Timotin Victor XXXXX, pe motiv că este vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 06 martie 2020.

Președinte
Judecători

Iurie Diaconu
Liliana Catan
Anatolie Țurcan